

Det Kongelige Landbruks- og Matdepartementet
Avdeling for Matpolitikk
Att: Ragna Følling Elgjo
Postboks 8007 Dep
0033 Oslo

18.02.2008

HØRINGSSVAR PÅ DYREVELFERDSLOV MED HENHOLD TIL OLJESKADD VILT

INNLEDNING

En sammenslutning av interesseorganisasjoner innenfor naturvern og dyrevern, samt private fagmiljøer (deriblant veterinærer) møttes den 02.02.08 med den felles intensjon å opparbeide et kompetent talerør og beredskap for rehabilitering av oljeskadde ville dyr i Norge. Foreløpig består nettverket av følgende organisasjoner: Naturvernforbundet, Greenpeace, NOF, NOAH – for dyrs rettigheter, WWF og private fagmiljø: Nebb & Poter Dyreklinikken, Fuglehjelpen, Ocean Bird Rehab, Runde Miljøsentor, Store Færder, NNI og SWAN. Felles formål er å organisere interesserte og kompetente fagmiljø og frivillige organisasjoner til effektiv beredskap.

Nettverket ønsker med dette å kommentere utkastet til ny dyrevelferdslov på de punkter som i særlig grad berører oljeskadde dyr. Vi vil understreke at det er positivt at lovforslaget også omfatter ville dyr, og at problematikken med oljeskadde dyr blir tatt opp.

Nettverket vil peke på at skadeomfanget etter oljesøl ofte er eksepsjonelt stort i forhold til de fleste andre skadesituasjoner som erfares. Tusenvis, titusener og tidvis hundretusener av sjøfugler er rammet av oljesøl fra skip de siste 40 år. Oljesøl og oljeskadde fugler/dyr bør derfor ha en signifikant posisjon i det reviderte lovverket.

Nettverket vil imidlertid også understreke at lovforslaget med kommentardel bør rette mer positiv fokus på kompetent rehabilitering av ville dyr, istedenfor avliving. I de siste årene er kunnskapen på dette området blitt stadig større, i takt med at publikums bevissthet rundt dyrevelferd og ønsket om å hjelpe dyr etter menneskeskapte ulykker også har vært voksende. Det bør være vår kollektive forpliktelse som samfunn å rette opp i de skader vår aktivitet forårsaker for ville dyr så vel som for deres miljø, når ulykken først er ute. De deltagende parter i nettverket har hver for seg erfaring fra rehabilitering bl.a. fra de siste års oljeulykker i Norge, og har dessuten opprettet et godt samarbeid med kunnskapsrike internasjonale organisasjoner på området (f. eks. Sea-Alarm Foundation, IFAW, OWCN, IBRRC). Vi ønsker et konstruktivt samarbeid med norske myndigheter om å integrere rehabilitering av skadde dyr som en del av den norske oljeberedskapen. I denne forbindelse mener vi den nye dyrevelferdsloven bør være et viktig utgangspunkt som bør legge til rette for faglig fundert rehabilitering og utvikling av dette området i tiden som kommer.

HJELPEPLIKT

§ 4. Hjelpeplikt

”Enhver som kommer over et dyr som er synlig sykt, unormalt avmagret, skadd, vanskjøttet eller hjelpeløst og enhver som forårsaker skade på dyr, skal så langt mulig sørge for at dyret får hjelp og om nødvendig blir avlivet. Avlivingen skal skje i samsvar med kravene i § 12.”

”Eier av dyret, Mattilsynet eller politiet skal varsles om tiltak som er iverksatt etter første ledd med mindre det anses åpenbart unødvendig. Nødvendige utgifter for tiltak etter denne paragrafen skal staten betale, men utgiftene kan kreves tilbake fra dyreholder. Utgifter som kreves tilbake er tvangsgrunnlag for utlegg. Den som forårsaker skade på dyr, kan ikke kreve dekning av staten for utgifter til tiltak etter denne paragrafen.”

”Kongen kan gi nærmere forskrifter om hjelpeplikt, avlivingsrett og dekning av utgifter.”

Nettverket foreslår følgende endringer:

§4, første ledd:

Enhver som kommer over et dyr som er synlig sykt, unormalt avmagret, skadd, vanskjøttet eller hjelpeløst og enhver som forårsaker skade på dyr, skal så langt som mulig sørge for at dyret får **kvalifisert (første)hjelp og faglig fundert vurdering iht. rehabilitering og behandling. Hvis dyret ikke kan bli rehabilitert og tilbakeført til naturen, og må avlives, skal** avlivingen skje i samsvar med kravene i § 12.

§4, fjerde ledd:

Kongen kan gi nærmere forskrifter om hjelpeplikt, **retningslinjer for adekvat hjelp** og dekning av utgifter.

Begrunnelse:

Denne paragrafen understreker i særlig grad det etiske aspektet i dyrevelferdsloven og denne lovs ansvar for å ivareta dyreindividet. Det er derfor viktig å bevisstgjøre paragrafens funksjon for å ivareta det som hos de fleste mennesker er det viktigste i møte med både ville og tamme dyr, nemlig opplevelsen av individet. Det er derfor avgjørende å se denne paragrafen som en nødvendig sikring av de etiske og emosjonelle forpliktelser for ivaretagning av dyr, mens bestandsbevaring og bestandsforvaltning først og fremst sikres gjennom Viltloven og viltforvaltningen.

Bruk av ordet ”kvalifisert (første)hjelp” innebærer lindring av enkeltindividers lidelse i den tid som går inntil veterinærundersøkelse muliggjør vurdering av kasus og eventuell behandling/avliving, og kan også innebære å stille prognosen for rehabilitering samt eventuelt inngående rådgiving til rehabiliterer. Kvalifisert (første)hjelp innebærer vurdering av kasus, mens formuleringen veterinærhjelp gjerne har blitt tolket og praktisert som inntak for avliving. Økt bevissthet hos menigmann om behov for å rehabiliter skadde ville dyr tilsier at en slik formulering både er i tiden og framtidrettet.

Uttrykket ”faglig fundert” innebærer at vurderingen bør innhentes fra fagfolk som har spisskompetanse og erfaring innen rehabilitering – som igjen er basert på veterinære grunnprinsipper. Forhastet beslutning om avliving foretas ofte på manglende grunnlag, av veterinærer som ikke har erfaring med den aktuelle dyrearten eller med prognose for

rehabilitering av de enkelte kasus. Slike krav til kompetanse kan fastsettes nærmere i forskrifter.

Ved å erstatte ”avlivingsrett” med ”retningslinjer for adekvat hjelp” blir lovteksten mindre styrende i forhold til hvilke tiltak som er adekvate. I visse tilfeller kan avliving være adekvat, men mange ganger er også behandling/rehabilitering adekvat, og lovteksten bør ikke favorisere avliving som tiltak. Faglige vurderinger må ligge til grunn for hvilke tiltak som anses adekvate.

Kommentar til § 4

I kommentarene til § 4 omtales oljeskadde fugler spesielt:

” I slike tilfeller vil det offentlige koordinere og iverksette nødvendige tiltak. I den grad enkeltpersoner eller organisasjoner ønsker å bidra, må det være i samråd med den koordinerende myndighet. Hva slags hjelp som kreves etter loven, må vurderes i et kortsiktig perspektiv. (...) Avliving vil avslutte lidelse, selv om en annen behandling kunne gjort dyret friskt igjen. Avliving må derfor regnes som nødvendig og/eller god nok hjelp i mange tilfelle, særlig for ville dyr og dyr med ukjent eier. For viltlevende dyr gjelder i tillegg at rekonvalesensperioden ikke påfører dyret for store påkjenninger. Dyret må i tillegg kunne mestre en tilbakeføring til naturen. Det er ikke nok at dyret kan fortsette å leve i fangenskap. Et forhold som kan tillegges vekt med hensyn til viltlevende dyr, er om dyrearten er utrydningstruet.” (s. 68)

Nettverket ønsker å kommentere dette med følgende:

Det er ved denne type ulykker et stort, frivillig engasjement for å hjelpe dyr, og vårt nettverk er nylig startet ut i fra et ønske om å organisere engasjerte og kompetente fagmiljø og frivillige organisasjoner, og samle kreftene som er tilgjengelige for denne type redningsaksjoner.

Å oppnå en minimal tidsakse etter en oljeulykke er, som ved alt beredskapsarbeid, helt avgjørende for suksess ved begrenning av skadeomfang. Dette forutsetter effektivisering av både varslingsrutiner og innfangning. Det anbefales derfor at det etableres varslingsrutiner og kommandolinjer som innebærer at ansvarlige myndigheter åpner for umiddelbart å innhente spesialisert kompetanse. Et nylig eksempel på at hjelpeplikten ikke ble ivaretatt, bevitnet vi ved ulykken på Duncan øya i den Bottniske viken i november 2007. Her ønsket ikke veterinærmyndighetene i form av det tyske ”Gesundheitsamt” råd fra erfarne internasjonale organisasjoner om rehabilitering av fugl. Dette resulterte dessverre i anvendelse av metodikk som innebar lav overlevelsesgrad. Vårt nettverk som initiativ, ønsker et samarbeid med ansvarlige myndigheter for at norsk rehabilitering av skadde ville dyr skal bygge på og utvikle den kompetanse som i dag finnes på området.

Notatet fokuserer dessverre på avliving som viktigste tiltak overfor skadde, ville dyr. Nettverket mener høringsnotatet må endres på dette punkt og reflektere at rehabilitering er en vanlig og velbrukt løsning for håndtering av oljeskadde fugler i en rekke land. Det finnes adskillig kompetanse på området internasjonalt, og også i norske fagmiljø samt natur/dyrevelferd/fugleorganisasjoner finnes verdifull erfaring og kompetanse som bør verdsettes og benyttes på dette området.

Den nye dyrevelferdloven tar høyde for kun å gi truede dyrearter beskyttelse via rehabilitering. Dette kan forstås ut i fra et samfunnsmessig perspektiv. Allikevel bør det være åpning for å beskytte andre arter enn de som er truet dersom finansiering til dette foreligger og framdriften for de enkelte kasus er etisk akseptabelt. Vi henviser her til lovens formål: ”Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr.” (§1) samt ”Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker.” (§3). De nevnte formuleringer understreker at et moderne syn på dyr tilkjenner enkeltdyr verdi, et syn som ofte er fremtredende hos publikum ved ulykker som rammer ville dyr. Rehabilitering av dyr som er skadet av menneskelig aktiviteter fremmer respekt for dyr i tråd med dyrevelferdsloven.

Internasjonal erfaring viser at det dessuten er svært negativt for lokalmiljøet å oppleve fravær av fugleliv etter oljeulykker. Det kan skape mistillit til næringen og et unødvendig motsetningsforhold mellom publikum og det offentlige dersom rehabilitering ikke inngår i planen etter oljeulykker. Erfaringer viser at denne type saker får høy grad av oppmerksomhet i media, på grunn av den åpenbare lidelse dyrene utsettes for som følge av menneskelig aktivitet. Kostnaden for tapt tillit kan være svært høy sammenlignet med den innsatsen som skal til for å rehabilitere dyr og unngå eventuelle tap av lokale bestander.

Det finnes også bestandsrelaterte argumenter for å rehabilitere dyr av ikke-truede arter; bl.a. beredskap og kompetanse må holdes ved like for effektivt å kunne hjelpe truede arter, og bestander av ikke-truede arter er også en vesentlig del av det lokale økosystemet. I denne sammenheng bør det også være av stor viktighet at enkeltdyrenes verdi respekteres all den stund de er utsatt for menneskeskapte ulykker.

Nettverket ønsker generelt at ordlyden «utrydningstruede» erstattes med «rødlistede» og at følgende setninger endres i kommentardelen:

”Avliving må derfor regnes som nødvendig og/eller god nok hjelp i mange tilfelle, særlig for ville dyr og dyr med ukjent eier” endres til:

En faglig vurdering av dyrets mulighet til å rehabiliteres/behandles må ligge til grunn for hvilke tiltak som bør iverksettes, dette gjelder også for ville dyr der spesialkompetanse på den aktuelle art er nødvendig.

”Et forhold som kan tillegges vekt med hensyn til viltlevende dyr, er om dyrearten er utrydningstruet ” endres til:

Et forhold som kan tillegges vekt med hensyn til viltlevende dyr, er om dyrearten er rødlistet, men det finnes også vektige argumenter for å rehabilitere individer av ikke-rødlistede arter.

I § 4 tredje ledd står bl.a. følgende ”Nødvendige utgifter til tiltak etter denne paragrafen skal staten betale...” I kommentardelen står videre:

Uttrykket nødvendige utgifter er brukt for å avgrense betalingsplikten noe, dvs. at staten ikke har betalingsplikt for annen undersøkelse, oppstalling eller behandling enn den som er nødvendig for å avhjelpe den akutte situasjonen, herunder kostnader til avliving. Det er rimelig at dette omfatter utgifter til transport til nærmeste hjelp, telefonering eller reise for å varsle, og utgifter til grunnleggende veterinærundersøkelse for å vurdere dyrets tilstand, akutt førstehjelp eller avliving. Utvidet undersøkelse for å fastslå eksakt diagnose er ikke omfattet.

Videre behandling hos veterinær må eier eller annen innehaver være ansvarlig for. Den som hjelper dyret, må selv kreve dekning fra staten. Med staten forstås i denne sammenheng Mattilsynet. Det er unntak for statens betalingsplikt overfor den som selv har forårsaket skaden.

Fjerde ledd gir hjemmel til å fastsette forskrifter om hjelpeplikt, avlivingsrett og dekning av utgifter. I tillegg til utfyllende krav knyttet til selve hjelpeplikten, vil eksempelvis forskrifter om satser og retningslinjer for refusjon av utgifter kunne hjemles i denne bestemmelsen. (s70).

Nettverket ønsker å kommentere dette med følgende:

Igen fokuserer notatet dessverre på avliving. Kommentarene til § 4 tredje ledd kan forstås slik at kun avliving kompenseres av staten. Dette er også den praksis som stort sett foregår per i dag. Med bakgrunn av kommentarene ovenfor samt følgende kommentarer.

I forarbeidene til viltlovens § 27, jf Ot.prp. nr 9 (1980-81), står det:

"Det har alltid vært norsk rettsoppfatning at viltet selv ikke er gjenstand for eiendomsrett. Det er førsteretten til å disponere jakt- og fangstmuligheten innenfor rammen av gjeldende regler som tilhører grunneier." Med andre ord kan vi si at ingen eier viltet i Norge. Hvem som er ansvarlig for skadd vilt ved tilfeller som f. eks en oljeulykke bør likevel avklares. Ved oljesøl og lignende kan man også stille til grunn prinsippet om at "forurensere betaler". Men, for eksempel ved ukjent opphav til oljesøl bør det garanteres økonomisk bistand. Nødvendige utgifter må dekkes, dersom rehabilitering er et faglig fundert tiltak.

Nettverket vil foreslå at følgende setninger endres i kommentardelen, samt at presisering i henhold nødvendige utgifter i forbindelse med faglig fundert rehabilitering inkluderes:

"Det er rimelig at dette omfatter utgifter til transport til nærmeste hjelp, telefonering eller reise for å varsle, og utgifter til grunnleggende veterinærundersøkelse for å vurdere dyrets tilstand, akutt førstehjelp eller avliving". Endres til:

Det er rimelig at dette omfatter utgifter til transport til nærmeste hjelp, telefonering eller reise for å varsle, og utgifter til grunnleggende veterinærundersøkelse for å vurdere dyrets tilstand, akutt førstehjelp, faglig fundert rehabilitering, eller eventuelt avliving.

Vi ber spesielt om at setningen *"Utvidet undersøkelse for å fastslå eksakt diagnose er ikke omfattet"* slettes da dette underbygger ensrettet tolking og praksis som avliving. Nettverket mener at den praksis som eksisterer i andre land med rehabilitering og tilbakeføring av ville dyr til naturen bør få fokus i Norge, og at dette bør gjenspeiles i den nye dyrevelferdsloven.

Det bør videre utarbeides grundige foreskrifter om retningslinjer for refusjon av utgifter.

VARSLING

Det er positivt at varsling om ville dyr som lider f.eks. etter oljeutslipp er tatt med i lovteksten. Nettverket har noen kommentarer til høringsnotatets kommentardel vedrørende §5:

” Hvorvidt det skal settes i verk tiltak for å redde fugl, må vurderes konkret i hvert tilfelle av de kompetente myndigheter. Både dyrevelferds- og naturforvaltningsmyndighetene bør i fellesskap vurdere om det skal iverksettes tiltak. Det bør her legges vekt på belastningene på dyret, kostnadene ved tiltaket og hvorvidt tiltaket har betydning for overlevelse av truede bestander. Det antas å være lite hensiktsmessig å iverksette kostnadskrevenne tiltak som innebærer store belastninger for de enkelte dyr der dette ikke har noen betydning for bestanden.”

Nettverket vil foreslå følgende endring i denne tekstens to siste setninger:

*” Hvorvidt det skal settes i verk tiltak for å redde fugl, må vurderes konkret i hvert tilfelle av de kompetente myndigheter. Både dyrevelferds- og naturforvaltningsmyndighetene bør i fellesskap vurdere om det skal iverksettes tiltak. **Det bør her legges vekt på prognose for rehabilitering, holdningsskapende effekt, kostnadene ved tiltaket og hvorvidt tiltaket har betydning for overlevelse av truede bestander - men også dyr av ikke-truede bestander bør vurderes faglig for rehabilitering. Tiltak for rehabilitering av dyr etter f.eks. oljeutslipp er et positivt tiltak for å fremme respekt for dyr, sikre bestander og utvikle miljøbevissthet i lokalmiljøer.***

Vi ber spesielt om at setningen *”Det antas å være lite hensiktsmessig å iverksette kostnadskrevenne tiltak som innebærer store belastninger for de enkelte dyr der dette ikke har noen betydning for bestanden”* strykes, da den gir inntrykk av at norske myndigheter ikke ønsker å satse på rehabilitering av oljeskadde ville dyr som et ledd i oljeberedskapen. Nettverket mener tvert imot at det er viktig at denne delen av oljeberedskapen fremover må utvikles og oppgraderes etter profesjonelle protokoller som allerede er i bruk av internasjonale organisasjoner og i en rekke andre land.

INNFANGING AV VILTLEVENDE DYR

§ 30. Innfangning av viltlevende dyr

”Viltlevende landdyr og sjøpattedyr skal ikke fanges inn for å håndteres eller holdes i fangenskap. Dette gjelder ikke kortvarig ivaretagelse av syke eller skadde dyr for rehabilitering med sikte på tilbakeføring til dyrets naturlige miljø”.

”Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsen i første ledd første punktum samt gi nærmere forskrifter om innfangning, håndtering og hold av viltlevende dyr.”

Nettverket foreslår følgende endringer:

Dette gjelder ikke **nødvendig** ivaretagelse av syke eller skadde dyr for rehabilitering med sikte på tilbakeføring til dyrets naturlige miljø.

Begrunnelse:

Kortvarig er et skjønnsmessig begrep som vil kunne slå uheldig ut dersom det tolkes svært snevert av tilsynsmyndigheten. Kortvarig tolket som et par uker vil eksempelvis ikke være tilstrekkelig for faglig forsvarlig behandling av oljeskadde fugler som vil kunne trenge å være i rehabilitering i en tidsperiode som er relatert til gjennomgang av nødvendige stadier fra inntak til frislipp. Denne perioden kan variere fra 1-ca.5 uker. Slik ivaretagelse kan være dyrevelferdsmessig nødvendig i enkelttilfeller "Nødvendig" er også et skjønnsmessig begrep, men det forutsetter at det har foregått en faglig vurdering av hva som er veterinærmedisinsk og dyrevelferdsmessig nødvendig for å rehabilitere dyret.

Kommentar til § 30:

"Kravet om at ivaretagelsen skal være kortvarig, har sammenheng med at ivaretagelsen i seg selv er en belastning, og at varigheten kan ha betydning for dyrets evne til å klare seg i det fri etterpå. Når det gjelder sjeldne eller utrydningstruede arter, aksepteres noe større belastning og lengre ivaretagelse med mer usikkert resultat, enn det som ellers aksepteres. Ivaretagelse av viltlevende dyr stiller høye krav til kompetanse hos ivaretaker eller at ivaretakeren har tilgang til nødvendig fagkompetanse."

Vi vil påpeke at det finnes vitenskapelige studier som dokumenterer hvilke behandlingsprotokoller som gir best resultat for de ulike arter med ulike skader. Det er ikke nødvendigvis varigheten av ivaretagelsen som er det avgjørende. Tvert imot kan en kortere ivaretagelse enn den som er tilstrekkelig for å følge alle trinn i protokollen, være ødeleggende for dyrets overlevelse. All ivaretagelse er heller ikke en belastning for dyrene – eksempelvis vil siste fase i rehabilitering av oljeskadde fugler ofte bestå i at dyrene holdes i bassenger hvor de kan bevege seg relativt fritt, være i flokk med andre fugler og uten særlig kontakt med mennesker. Det er viktig å understreke at rehabilitering og behandling skal være faglig fundert ut ifra dyrenes behov. Slik sett er vi også positive til at kompetansekrav betones. Det finnes praktisk kompetanse for rehabilitering av vilt – både innenfor (norsk) fagmiljø og det frivillige organisasjonsmiljøet i Norge, hos en rekke offentlige faginstitusjoner i utlandet, og ikke minst hos de internasjonale hjelpeorganisasjonene for ville dyr som rutinemessig rykker ut i slike sammenhenger. Vi referer til protokoller med spesialkompetanse basert på over 35 års erfaring innen de veterinærmedisinske sidene av rehabilitering. Nettverket mener at denne kompetansen må tas inn i norsk oljevernberedskap.

Nettverket foreslår følgende endring i kommentarteksten:

"Kravet om at ivaretagelsen skal være kortvarig, har sammenheng med at ivaretagelsen i seg selv er en belastning, og at varigheten kan ha betydning for dyrets evne til å klare seg i det fri etterpå. Når det gjelder sjeldne eller utrydningstruede arter, aksepteres noe større belastning og lengre ivaretagelse med mer usikkert resultat, enn det som ellers aksepteres" endres til:

Ivaretagelsen i seg selv kan være en belastning, og det er derfor viktig at rehabilitering utføres etter en faglig fundert vurdering og ut ifra metoder som har dokumentert god effekt på dyrets prognose. Når det gjelder sjeldne eller utrydningstruede arter, aksepteres noe større belastning med mer usikkert resultat, enn det som ellers aksepteres.

KONKLUSJON

Nettverket vil understreke at en ny dyrevelferdslov må reflektere den kunnskap og vilje til rehabilitering av ville dyr som finnes i Norge og internasjonalt. Eksempelvis kan nevnes at erfaringer i Norge etter de siste års oljesøl har vært svært positiv, selv om mangel på beredskap, organisering og økonomi har ført til begrensede tiltak for oljeskadd fugl. Felles erfaringer innenfor nettverket, det norske fagmiljøet og hos frivillige organisasjoner er i tråd med den forskning og de resultater som i de siste år har fremkommet fra større organiserte redningsaksjoner for ville dyr som har blitt skadelidende av menneskelig aktivitet.

Nettverket ser frem til et konstruktivt samarbeid med norske myndigheter for å integrere rehabilitering av ville dyr som del av den norske oljeberedskapen, og mener at den nye dyrevelferdsloven kan bli et godt grunnlag for slik virksomhet.

Med vennlig hilsen

Alf Ottar Folkestad
Sign.
Norsk Ornitologisk Forening

Nina Jensen
Sign.
WWF

Siri Lervik, Veterinær
Sign.
Naturvernforbundet i Østfold

Siri Martinsen, Veterinær
Sign.
NOAH – for dyrs rettigheter

Christine Tetlie
Sign.
Greenpeace

Nils Roar Hareide
Sign.
Runde Miljøsentere

Karen Tvedt
Sign.
SWAN

Mona Larsen
Sign.
Ocean-Bird Rehab

Arnold Håland
Sign.
Norsk Naturinformasjon

Frode Bye
Sign.
Store Færder Fuglestasjon

Paula Bracht Gunnarskog, Veterinær
Sign.
Nebb og Poter Klinikken

Fredrik Venold, Veterinær
Sign.
Fuglehjelpen

Vedlegg 1. Adresseliste aktører

Interesseorganisasjoner

Fuglehjelpen (<http://www.fuglehjelpen.no>)

Postboks 60 Bygdøy, 0211 Oslo,

Fredrik Veold, epost: fredrik.venold@gmail.com, tlf: 46 67 81 22

Greenpeace Norge (<http://www.greenpeace.org/norway>)

Postboks 6803, St. Olavs plass 1, 0130 Oslo

Christine Tetlie, epost: ctetlie@yahoo.no, tlf: 980 76 635

Naturvernforbundet i Østfold

Postboks 220, 1701 Sarpsborg

Siri Lervik, epost: sir-le@online.no, tlf: 950 79 209

Pål Bugge, epost: naturkontakt@norgesfoto.no, tlf: 90 55 71 57

Dieter Hommen, epost: dihommen@online.no, tlf: 99 30 55 52

Tore Hoell, epost: tore@hoell.no, tlf: 41 62 77 55

Norges Naturvernforbund

Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo

Peder Johan Pedersen, epost: peder@doebla.no, tlf: 456 05 646

NOAH – for dyrs rettigheter (<http://www.dyrsrettigheter.no>)

Osterhausgate 12, 0183 Oslo

Siri Martinsen, epost: siri.martinsen@bredband.net, tlf: 95 94 44 99

Nordens Viltrehabilitering

Angelica Lindberg, epost: ang.lindberg@comhem.se, tlf: + 46 73 999 6308

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) (www.birdlife.no)

Sandgata 30 B, 7012 Trondheim

Alv Ottar Folkestad, epost: alv.o.folkestad@ulstein.kommune.no, tlf: 94 31 60 64

Ocean bird rehab (<http://www.oceanbirdrehab.com>)

Dyrødveien 24, 1621 Gressvik,

Mona Larsen, epost: m1a2@online.no, tlf: 976 61 612

Monica Strømme, epost: monica_hest@hotmail.com, tlf: 981 22 757

Store Færder Fuglestasjon

Postboks 349, 3101 Tønsberg

Frode Nordang Bye, epost: f-bye@online.no, tlf: 91 14 17 76

WWF-Norge,

Nina Jensen, epost: njensen@wwf.no, tlf: 99 16 96 94

Postboks 6784, St. Olavs Plass, 0130 Oslo, www.wwf.no

Private fagmiljøer

Nebb & Poter Dyreklinikk (<http://www.nebbogpoterdyrelinikk.no>)

Jerikoveien 3, 1067 Oslo

Paula Bracht, epost: paula@nebbogpoter.no, tlf: 90 11 83 82

Runde Miljøsentor AS (<http://www.rundecentre.no>)

Støyleråsa 3, 6065 Ulsteinvik

Nils Roar Hareide, epost: nilsroar@rundecentre.no, tlf: 412 91 107

Norsk Naturinformasjon (NNI) www.nni.no

Midttunlia 73, 5221 Nesttun

Arnold Håland, epost: arnold@nni.no, tlf: 55918000

NOFO (www.nof.no)

Ståle Jensen, epost: sj@nof.no, tlf: 99 16 05 01

Sea & Wildlife Alert Norway (SWAN) www.swaninfo.no

Thormøhlensgate 51, 5006 Bergen

Naomi Paulsen, epost: naomi@swaninfo.no, tlf: 906 57 470

Karen Tvedt, epost: karen@swaninfo.no, tlf: 906 60 734

Internasjonale samarbeidspartnere

International Fund for Animal Welfare (www.ifaw.org)

Elvira von Schenk, epost: evonschenck@ifaw.org

Valeria Ruoppolo, epost: vruoppolo@uol.com.br

Sea Alarm Foundation (www.sea-alarm.org)

Hugo Nijkamp, epost: Nijkamp@sea-alarm.org

Roser Gasol, epost: gasol@sea-alarm.org

+55-11-5667 5222

+55-11-8268 0600

Oiled Wildlife Care Network (www.vetmed.ucdavis.edu/owcn)

Greg Massey, epost: jgmassey@ucdavis.edu

Mike Ziccardi, epost: mhziccardi@ucdavis.edu

+ 1 530 752-1218

+ 1 530 754-5701

International Bird Rescue and Research Center (www.ibrrc.org)

Jay Holcomb, epost: jay@ibrrc.org

Michelle Bellizi, epost: michelle@ibrrc.org

+ 1 707 249-4870

+ 1 707 207-0380 (ext. 112)

Vedlegg 2. Litteraturliste

A guide to oiled Wildlife Response Planning; International Petroleum Industry Environmental Conservation Association (IPIECA), Blackfriars Rd, London, SE1 8NL Report Series (13); 2004

Anderson D.W, Gress F, Fry M.D.; Survival and Dispersal of Oiled Brown Pelicans after Rehabilitation and Release; Marine Pollution Bulletin 32:(10) 711-718; 1996

Golightly R.T. et al; Survival and Behaviour of Western Gulls Following Exposure to Oil and Rehabilitation; Wildlife Society Bulletin 30:(2) 539-546; 2002

Calicott, J.B.; In Defense of the Land Ethic: Essay in Environmental Philosophy; Albany, NY:State University Press of New York Press; 1989

<http://www.dfg.ca.gov/ospr/report/>

http://www.dfg.ca.gov/ospr/report/wildlife_response_plan_6-30-2005.pdf

http://www.dfg.ca.gov/ospr/report/wlp_appendicies6-30-05_final.pdf

<http://www.vetmed.ucdavis.edu/owcn/forms.html>

Tvedt, K; Paulsen, N; Bugge, P; Rehabilitering av oljeskadd fugl etter oljesøl i Glomma mars-april 2006: en oppsummerende rapport; Østfold-natur: (42) 2006; ISSN 0803-4443

USDA; Bird hazing equipment for emergency oil spills. Bird Deterrence; Workshop for Emergency Oil Spill Response; 1997

White, J.A., Sharp, B.E; Oiled avian triage report: A summary of previous response efforts; measures of post-release survival, treatment correlates with survival up to and after release with recommendations; Prepared for the California Department of Fish and Game Office Spill Prevention and reponse, Sacramento, California. 81pp 1994

IFAW Patagonia rehab action <http://www.ifaw.org/ifaw/general/default.aspx?oid=226229>

IFAW Black Sea <http://www.ifaw.org/ifaw/general/default.aspx?oid=223353>